

ИЗДАНИЕ НА СЪЮЗА НА ИЗОБРЕТАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ



ИНОВАТИВНО

В БРОЯ

*Първите
Дискусионно
Годишници*

Новини от света на бизнеса и интелектуалната собственост

Събития

Съюзна хроника

Предстоящи събития



Питагор

Брой 1(31)/2025

ISSN: 2815-3502



Редакционна колегия

Проф. д.т.н. инж. Гаро Мардиросян – гл. редактор

Д-р инж. Марио Христов – зам. гл. редактор

Проф. д.с.н. Славка Лукипудис

Доц. д-р Роксандра Памукова - Майкълсън

Маг. Милен Марков

Използвани са и материали от Интернет, сайта на Патентно ведомство на Република България <https://www.bpo.bg/>, сайт <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/36/>, сайт на ИКИТ-БАН www.space.bas.bg, сайт на Министерство на иновациите и растежа <https://www.mig.government.bg/>, сайт на Съюза на изобретателите в България <https://sibulgaria.org/>, архиви на СИБ, научно-технически и организационни дейности на СИБ, БТА и лични архиви.



Съдържание

Първите	3
Никола Балабанов	
ПИТАГОР – УЧЕНИЯТ, ЗАМЕНИЛ БОГОВЕТЕ С ЧИСЛАТА, А МИТОВЕТЕ – С НАУКАТА	
Дискусионно	13
Ангел Манев, Таньо Танев, Красимир Христов, Веселин Ташев	
НОВ ПРОЧИТ НА ИЗОБРАЖЕНИЯТА В КАЗАНЛЪШКАТА ГРОБНИЦА	
Годишнини	23
119 ГОДИНИ БЪЛГАРСКО КИНО	
ПЪРВИЯТ ТРАМВАЙ В СОФИЯ	
Новини от света на бизнеса и интелектуалната собственост . .	25
Събития	33
Съюзна хроника	35
НОВИ ЧЛЕНОВЕ НА СИБ	
Предстоящи събития	36



ПЪРВИТЕ

Питагор



**ПИТАГОР – ученият, заменил боговете
с числата, а митовете – с науката**

Въпреки огромните постижения на съвременната наука, включително и на нейната организация и управление, винаги е интересно и полезно да се връщаме към изворите на тези дейности, да си припомним първите опити за научно общуване и сътрудничество, за началните форми на управление на интелектуалната дейност на обществото. Утвърдено е становището, че историческото разглеждане на тези въпроси трябва да започва от Древна Гърция, от древногръцката философия, поставила начало на европейската култура.

Общественият преврат, който положил края на родово-общинния строй в Гърция, бил съпроводен и с революция в областта на мисленето, с възникването на античната наука. Именно древногръцката култура и философия са били онази благоприятна почва, която последователно е подхранвала всички мислители през следващите хилядолетия.

Подобни твърдения, обаче, биха били непълни и неверни, ако не надникнем в онези времена и събития, които са предшестваха появата на древногръцката наука. Известно е, че първите сведения за света са били събрани преди около 5000 години от цивилизациите в Древен Египет и Вавилон. Именно там са били направени първите описания на звездното небе, на движенията на Слънцето, Луната и планетите. Наблюденията на небесните светили подсказали методи за измерване на времето. В онези земи са били заложили основите на геометрията, на алгебрата; там е възникнала идеята за числата и основните операции с тях.

Признавайки тези постижения, трябва да изтъкнем, че вавилонската и египетска наука са възникнали заради практическите нужди на онези общества, за развитието на земеделието, занаятите и търговията. „Теоретичното“ осмисляне на натрупаните наблюдения било в рамките на вярванията за съществуване на духове и на митологията – измислен свят, управляван от боговете. Затова някои специалисти сравняват създадената във Вавилон и Египет математика с алхимията, като предшественик на химията [1].

Древните гърци започнали да се занимават с математика приблизително шест века преди новата ера, като я превърнали в средство за опознаване на Природата. Те успели да се издигнат над нивото на вавилонската и египетската наука и да си поставят задачата за разбиране на Природата без привличане на тайнствени сили. В това отношение те се издигат и над нивото на много съвременници, които още вярват в божествени сили, управляващи Природата, включително и живота на хората.

Възникването и използването на математиката позволили да се направи първата огромна крачка в изучаването на света. Най-напред тя помогнала да се уточнят и разширят знанията, натрупани от наблюденията, а по-късно – да се открият важни явления, недостъпни за сетивните органи на човека. Именно на древните гърци принадлежи заслугата за разбирането, че математиката дава възможност да се разпространят знанията извън границата на сетивния опит.

Като една от най-ранните форми на древногръцката философска школа е признат Питагорейския съюз, основан от легендарния Питагор. Неговата биография е обвита в легенди, както е характерно за много от древните мислители. Това, разбира се, е признание за онази роля, която тези личности са изпълнявали в прогреса на ранната цивилизация. В някои легенди Питагор е представен като наследник на Аполон – Богът-прорицател, Богът на мъдростта. Други свързват произхода му с митичния Херакъл – син на Зевс, извършил 12 подвига в полза на хората. Сведенията, които ще изложим в настоящата статия, са заимствани от литературни източници, посветени на философията и историята на физиката [1–5].

Сравнително достоверно е известно, че Питагор е роден през 582 г. пр.н.е. на остров Самос (Егейско море). Произхождащ от аристократичен род, той е имал възможност да посети някои от страните на Изтока, където усърдно е изучавал тяхната мъдрост. Има сведения, че е живял над 20 години в Египет и над 10 години във Вавилон. В продължение на тези 30 години той успял да проникне в съкровищницата на „източната наука“ и да усвои значителна част от нея. Има предположение, че дори е бил приет в кастата на египетските жреци.

Друго интересно предположение е, че Питагор е бил ученик на Талес Милетски (624–547 г. пр.н.е.) или на един от неговите последователи – Анаксимандър (611–549 г. пр.н.е.). Заслугата на Талес Милетски и неговите последователи е в това, че са подкопали доверието към фантастичните обяснения на Вселената със съществуването на свръхестествени сили. Водеща идея в тяхното разбиране за Вселената била увереността в нейната материална първооснова, в нейната познаваемост и достъпност за човешкия разум. Но тяхната методология била лишена от математически съображения и доказателства, поради което съдържала някои наивни и неверни представи за строежа на Вселената. Като следващо звено във формиращата се антична философска мисъл, „питагорейското учение трасира пътя от Милетската школа към класическия обективен идеализъм, набелязва прехода от натурфилософията на първите древногръцки мислители към философския идеализъм“ [2].

Вече в зряла възраст (около 50 годишен) Питагор избягал от остров Самос заради политическата тирания, установена там. Преселил се в земите на „Велика Гърция“ (Южна Италия) и се установил в ахейската колония Кротон. Именно там Питагор основал своята философска школа, станала известна с неговото име. Нека отбележим, че Питагорейската школа се смята за „първата организирана форма на научен и философски живот в античния свят“ [2].

Преди да разгледаме схващанията и постиженията на питагорейците, интересно е да се запознаем с някои от особеностите на техния Съюз, в някои отношения наподобяващ на по-късно създавани секти. Не случайно наричат този съюз още „братство“, в което научните изследвания били съчетавани с мистични

ритуали. Това „братство“ представлявало и „своеобразен политически клуб, религиозна община и философска школа“ [2]. Затвореният характер на Питагорейския съюз се обяснява с условията на неговото съществуване в епохата на тиранията, установена от Поликрап Самоски.



Питагор сред свои ученици (Фреска от картина на Рафаело)

В школата на Питагор се придавало огромно значение на личния авторитет на нейния ръководител. Когато се позовавали на негови думи, подчертавали: „Самият той каза това!“ Указанията му били приемани като „слова на Бога.“ Приемането в Съюза ставало след продължителни и строги изпитания. Те включвали петгодишно мълчание и пълно подчинение, участие в ритуали и др. След като способността на кандидатите за самоотричане била доказана, те били приемани.

Стремежът към „добродетели“ бил главното изискване към приетите вече членове на Съюза. На първо място сред „добродетелите“ стояло послушанието, т.е. съблюдаване на „съюзна дисциплина“.

Към добродетелите се числели също различни изисквания от битов характер. Питагорейците живеели заедно, хранели се заедно; денят им преминавал в разходки и беседи. В обучението се придавало особено значение на заниманията с математика, музика и физически упражнения (прилича ми на смес от математическа

гимназия, музикално училище и техникум по физкултура). С особеното си чувство за хумор известният физик-нобелист Леон Ледерман описва аскетичния начин на живот на питагорейците [6]. Техният „...живот се подчинявал на система от маниакални табути. Те отказвали да ядат боб, да вдигат изтървани на земята предмети. Когато се събудели сутрин, полагали специални усилия да изгладят постелята си, за да премахнат отпечатъците от своите тела. Вярвали в превъплъщението и отказвали да ядат или бият кучета, тъй като те могли да се окажат отдавна починали техни приятели ... Питагорейците носели музикални инструменти на своите сбирки, които се превръщали в джем-сейшъни“ [6].

Според преданията, обществото на питагорейците бързо се разраснало (винаги е имало хора, мечтаещи за аскетичен начин на живот) и придобило политическата власт в Кротон, както и в някои съседни градове. С това те предизвикали завист и вражда от страна на противниковите партии (позната история!) Враждата прераснала в стълкновения, в резултат на които питагорейците загубили властта. Според някои източници, в тези стълкновения загинал и самият Питагор. Според други, той успял да избяга в Метапонт. Там се заселил в храма на музите и умрял доброволно, като се подложил на гладна смърт (500 г. пр.н.е.). Смърт, достойна за философ!

Любопитно е, че именно Питагор е въвел термина „философ“ – така той наричал себе си. Преди него учените в Древна Гърция се наричали „софисти“ (мъдреци), а терминът „философия“ означава „любов към мъдростта“.

Питагорейската школа продължила да съществува и след смъртта на ръководителя си. С нейното име са свързани имената на Филолай (края на V– началото на IV в. пр.н.е.), на знаменития философ Сократ (470–399 г. пр.н.е.), както и на астронома Аристарх Самоски, живял в края на IV в. и първата половина на III в. пр.н.е. Сега нека преминем към разглеждане на

постиженията на Питагор и питагорейците.

Най-напред да споменем за още едно предание, което характеризира стила и традициите на този прословут „Съюз“. Разказват, че според законите на питагорейците, всички получени от тях резултати били приписвани на Учителя. Това е твърде вероятно, като се има предвид огромния авторитет на Питагор. Освен това, и по наше време сме свидетели на подобно обезличаване на много хора за сметка на авторитета на една личност. XX-ят век предложи много примери в това отношение: Ленин олицетворяваше Партията; Хитлер – държавата; на Сталин приписаха приноси в езикознанието; на Брежнев – в литературата и др., и др. И в нашия двор (т. нар. „научни работници“) понякога се наблюдава подобно обсебване на труда на цели колективи (институти, секции, катедри) от страна на техните ръководители. Оказва се, че традициите на питагорейците са много устойчиви.

Най-важната идея, възникнала в питагорейската школа е идеята за съществуване на строги количествени закони в Природата. Тази идея е станала ръководна в развитието на естествознанието, особено във физическите изследвания. За разлика от йонийците, които търсели единството в Природата в нещо материално (по-точно, веществено – земя, въздух, вода и огън), Питагор и питагорейците учили, че в основата на всичко стоят числата и че **цялата Вселена е хармония на числата**.

Централен пункт във философията на питагорейците е **божествената роля на числата** [3]. Именно числата управляват света: всяка вещь и всяко явление може да се изрази чрез числа. В тази философия числата имат значение не само като математически символ, те се възприемали не просто като количествена характеристика, а и като всеобща същност на нещата и явленията в действителността [2].

Идеята на питагорейците за числата представлява ново, оригинално схващане, дълбоко обобщение и вътрешен синтез на определени постижения на античната наука [2].

Обожествявайки числата, питагорейците им приписвали някои мистични свойства, търсели в техните съчетания тайнствен смисъл. Но ако се отърсим от мистицизма в тяхната философия, трябва да признаем, че те първи са въвели идеята за количествени закономерности в природните явления. Въпреки, че по-късно тази страна на тяхната философия е официално отхвърлена, идеята за мистиката на числата се оказала твърде устойчива. Тя и до днес фигурира в ежедневието на хората (например, „фаталното“ число 13), в астрологията и др.

Количественият анализ на явленията постепенно се превръща в основа за научно описание на Природата. Първ пример за такова описание са дали самите питагорейци чрез откритието, че дължините на струните, звученето на които дават хармонични интервали, се отнасят като прости цели числа (2:1, 3:2, 4:3). За това откритие съществува още една легенда (подобно на легендите за „ваната“ на Архимед и „ябълката“ на Нютон).

Разказва се, че веднъж, минавайки покрай ковачница, в която няколко работника ковали желязо, на Питагор направило впечатление, че чуковете издават хармонични тонове, а именно: октава, квинта и кварта. Влизайки в ковачницата, той се убедил, че различието в тоновете зависи от различното тегло на чуковете. По-конкретно, най-лекият от тях имал $\frac{1}{2}$, следващият $\frac{2}{3}$, а третият – $\frac{3}{4}$ от теглото на най-тежкия чук. Връщайки се у дома, Питагор опънал четири шнура с еднаква дебелина и на тях прикачил гири със същите тегловни отношения, както при чуковете в ковачницата. При докосванията на шнуровете, те издавали същите музикални интервали, както и чуковете. По такъв начин Питагор успял да сведе хармоничните интервали до числени отношения. Затова е прието да се смята, че именно той е положил началото на учението за хармонията.

Да се върнем на питагорейското верую: всички неща са числа. Особено високо те оценявали числата 1, 2, 3 и 4 [1]. Те образували т.нар. „тетрактис“ (четворка). Природата се състои от четворки, смятали питагорейците: четири са геометричните елементи (точки, линии, повърхнини и обеми), четири са и материалните елементи (земя, въздух, огън и вода).

Има предание, че дори клетвата на питагорейците била свързана с тетрактиса: „Кълна се в името на Тетрактис, изпратен отгоре до нашите души. В него е източника и корена на вечно цветущата Природа“ [1].

Четирите числа, които образували тетрактиса, сумарно дават числото десет ($1+2+3+4=10$). Затова питагорейците провъзгласили числото 10 за идеално число и виждали в него символ на целия свят.

Математичният подход на питагорейците за обяснение на природните явления може да се оцени като уникално постижение на античната наука. „Питагорейците гениално прозират вътрешните потребности от математическо знание, които имат отделните клонове на науката. Чрез техните действия се извършва коренен поврат в отношението към математиката“ [2]. Преди тях математиката имала предимно приложен характер, използвала се основно в търговията. По думите на древни автори, Питагор освободил математиката от „службата ѝ при търговците“ и я превърнал в методология на природните науки.

Можем да посочим като частен случай на този поврат теоремата за страните на правоъгълния триъгълник (позната на всички ученици като „теорема на Питагор“). Смята се, че в някои източни държави са познавали (въз основа на практични нужди) съотношенията между страните на правоъгълния триъгълник. Питагор е дал първото строго математическо доказателство на тези съотношения. Явно, самият той е оценил високо това свое откритие, защото, според преданието, той го ознаменува като заклал сто вола в жертва на боговете (т.нар. „хекатомба“).

Хиляди години по-късно не по-ниска оценка на това постижение дава Хегел, който определя постъпката на Питагор като празненство на знанието над невежеството.

Особено внимание заслужава схващането на питагорейците за системата на света. Всички учения дотогава поставяли Земята в центъра на Вселената, при това – неподвижен център. Питагорейците първи дръзнали да допуснат, че Земята се движи. Друга тяхна заслуга е представата за сферичната форма на Земята.

Не може да не се възхищаваме на тези техни представи, появили се хиляди години преди хората да предприемат околосветски пътешествия. Предполага се, че известна роля за възникване на идеята за сферичността на Земята са изиграли морските пътувания. (И досега в училище се разказва за това, как най-напред се вижда мачтата на приближаващия кораб и след това се появява неговият корпус).

Наблюденията на лунните затъмнения също са били в полза на сферичната форма на Земята. Наред с тези аргументи, определена евристична роля за предположението е изпълнявал и принципа за съвършенство, изискването за геометрична хармония, водещи във философията на питагорейците. Като геометрична фигура сферата се приема за най-съвършена. Затова, търсейки съвършенство в творението на света, питагорейците приписвали на Земята най-съвършената форма – сферичната. Тези съображения били пренесени и по отношение на строежа на цялата Вселена.

Именно на питагорейците принадлежи първата хипотеза за строежа на Вселената. Тя може да се нарече пирочентрична, тъй като в центъра на Вселената те поставили най-чистото от всички вещества – огъня. Цялата постройка на Космоса е подчинена на изискването за съвършенство. Всички известни небесни тела са разположени в сфери, които се въртят около Централния огън. Сферите са разположени последователно така: на Земята, на Луната, на Слънцето, на планетите и на неподвижните звезди.

Но в тази постройка питагорейците ведяли нещо несъвършено. Земята, Луната и Слънцето, заедно с известните пет планети (Меркурий, Венера, Марс, Юпитер и Сатурн) и сферата на неподвижните звезди, давали числото 9, което се смята за несъвършено. За да направят постройката на Вселената съвършена, питагорейците добавили още едно небесно тяло, което нарекли противоземия („антиземия“). Към тази съвършена система, отговаряща на идеалното число „десет“ била добавена още една догадка: както Централният огън, така и антиземията са невидими, тъй като ние хората обитаваме онази част на Земята, която е обърната в противоположната на тях страна.

Както се вижда, космологията на питагорейците представлява смес от гениални догадки и на теоретични спекулации със числа. Априорният характер на тази космология може да се оправдае със зачатъчното състояние на наблюдателната астрономия по онова време. По същество Питагор прави преврат в областта на астрономията – с твърдението, че Земята има сферична форма и със създадената от него картина на света.

Друго интересно допускане на питагорейците било, че в своето движение планетите (и въобще небесните тела) издават звуци. Височината на тези звуци зависи от скоростта на движение, а тя се определя от разстоянието до централния огън. Колкото по-далече от центъра отстои планетата, толкова по-нисък е нейният звук. Комбинацията на всички звуци представлява вселенска мелодия, известна като „музика на сферите“. Космическата мелодия е недостъпна за хората, тя е доловима единствено от Питагор. Естествено, той е Бог! Въпреки това ограничение, което засяга нас, простосмъртните, идеята за „музиката на сферите“ заслужава адмирации, заради емоционалната си същност.

По същество пирокентричната система на питагорейците е близка до хелиокентричната. Най-важното в тази система е, че Земята не е неподвижна и не е център на Вселената. Приблизително три столетия по-късно Аристарх Самоски направил съществени поправки в системата на питагорейците. Той изхвърлил от нея централния огън, както и противоземята. В центъра на Вселената поместил Слънцето. Така била построена първата хелиокентрична система. Тя може да се смята за един от върховете на древногръцката наука. Но заради изключителната смелост на автора, той бил обвинен в богоотстъпничество и бил принуден да напусне Атина.

Нека добавим и това, че питагорейците разглеждали света като жив организъм и хармонично единство, подчинено на собствените си закономерности. Според тях, Космосът е хармонично цяло, което напомня на жив организъм, органите на който функционират в пълна съгласуваност помежду си. Но за разлика от живото тяло, Космосът е вечна природа, най-съвършеното и красиво място. Мисля си, че съвременните еколози има какво да заимстват от вижданията на питагорейците за Природата!

От изложеното личи, че питагорейската натурофилософия представлява смесица от научни схващания и гениални прозрения, както и от първобитни вярвания и митологични представи. Слабите страни на тази философия са исторически оправдани, а като цяло тя има фундаментално значение в историята на науката и представлява грандиозна програма за по-късните научни изследвания.

Въпреки повърхностния характер на питагорейската натурфилософия, трябва да се признае, че нейните привърженици са създали две учения, първостепенното значение на които е било разбрано много по-късно: първото, че Природата е устроена на математически принципи, и второ, че числовите съотношения са основа и инструмент за опознаване на порядъка в Природата.

Нека още веднъж повторим: в основата на питагорейското учение стоят числата – боговете, звездите и планетите, всички предмети и същества на Земята, хората и техните творения, както и техните души – всичко е числа! Но това не са числата, с които си служат търговците и бакалите. Това са „живи“ числа, които определят реда и хармонията в света.

Влиянието на Питагор върху мисленето и за развитието на науката продължило през следващите столетия и хилядолетия. Дори в епохата на Галилей наричали учението за движението на Земята „питагорейско учение“.

Наричат Питагор „първия космически човек“. Той заслужава това звание, освен заради научните си постижения, още и заради това, че е предал на думата „Космос“ днешното разбиране. Преди него в тази дума са влагали усещането за ред и красота, имайки предвид обкръжаващия ни свят. Питагор разширил и обогатил това разбиране, като нарекъл „Космос“ цялата Вселена – от хората на Земята до вихрено танцуващите звезди.

Колкото и да ни е трудно днес да се издигнем емоционално на равнището на питагорейците, трябва да се гордеем, че чрез тяхното разбиране ние сме приобщени към безкрайната Вселена. Всички ние сме космически хора! Това разбиране ни сродява със звездите и наред с това определя главното изискване към нас, хората (независимо дали сме най-съвършеното творение на Вселената или не): да се грижим за запазването на реда, красотата и хармонията в света – както заобикалящия ни, така и незримия – безкрайно големия и безкрайно малкия Космос.

Литература

1. Клайн, М. Математика, поиск истини (превод от английски), Москва, „Мир“, 1988.
2. Радев, Р., Ел.Панова. Велики философи. София, „Просвета“, 1999.
3. Кудрявцев, П.С. Курс истории физики, Москва, „Просвещение“, 1974.
4. Дорфман, Я.Г. История на физиката, т. I (превод от руски), София, „Наука и изкуство“, 1980.
5. Розенберг, Ф., История физики - ч. I, Москва-Ленинград, Гос.техн. – теор.изд., 1934.
6. Ледерман А., Дик Теръси. Частицата Бог, София, „Просвета“, 1997.

THE SCIENTIST, WHO REPLACED GODS WITH NUMBERS, AND MYTHES – WITH SCIENCE

Nikola Balabanov

Abstract

Pythagoras is the creator of the first organized form of science in the ancient world. He carefully studied the natural phenomena accumulated by ancient civilizations and systematized them. A unique achievement of Pythagoras and his school is the idea of the role of numbers and mathematics to explain the phenomena in Nature. Pythagoras is the author of the first scientific hypothesis about the world's design, a prototype of the heliocentric system. His teaching has influenced the development of science over the next millennium.

Проф. д.фз.н. Никола Балабанов

ПУ „Паисий Хилендарски“



Дискусионно

НОВ ПРОЧИТ НА ИЗОБРАЖЕНИЯТА В КАЗАНЛЪШКАТА ГРОБНИЦА

Ангел Манев, Таньо Танев, Красимир Христов,
Веселин Ташев

NEW INTERPRETATION OF THE IMAGES IN KAZANLAK THRACIAN TOMB

Angel Manev, Tanzo Tanev, Krasimir Hristov, Veselin Tashev

Abstract: *This paper analyses the pictures of people in the mural paintings in Kazanlak Thracian Tomb. Some details of the images in the dome and the entrance hall have been interpreted in a new, sensational way. We have proved that the painter has depicted the reception of the Queen of Saba given by a local Thracian ruler.*

Keyword: *tomb, Kazanlak, Saba, interpretation.*

Савската царица е може би най-загадъчната личност в човешката история. Появява се като че ли от нищото и изчезва пак в нищото... Но с много силно присъствие в човешката история. Тя, за която никой не е чувал, изведнъж се появява при великия цар Соломон, известен с мъдростта си, за да ВИДИ храма му и да го изпитва... След това зачева от него и ражда Менелик, който „открадва” Свещения Кивот от Соломон и го занася в Етиопия... Все действия, които тормозят умовете на човечеството и до днес независимо от моралните ценности на хората. За нея са запазени предания и легенди, има и не малко писмени източници.

В България Казанлъшката гробница е открита случайно през 1944 г. От тогава до сега много изследователи са се опитвали да разберат какво точно е изобразено по стените и купола ѝ. И всички анализи вървят по посока на „гробница“, „тракийски владетел“, „погребални сцени“... Най-пълният и подробен научен продукт, свързан с гробницата, е книгата на Людмила Живкова „Казанлъшката гробница“, издадена през 1971 г. от издателство „Наука и изкуство“. Каквито и да се емоционалните коментари за тази книга не може да се отрече следното: по време на тоталитаризма около дъщерята на Генералния секретар на Партията се бяха събрали едни от най-добрите представители на тогавашната историческа и художествена мисъл. Необходимо е да се подчертае и образованието на Людмила Живкова и връзките и с Западния културен елит. Нашите разсъждения са направени върху снимковия материал от книгата на Живкова. Имайки предвид, че основните разсъждения в тази книга са и най-широко тиражираните версии за персонажите от стенописите до сега, ние провеждаме паралелен анализ на официалните тези, изразени в тази книга и нашето ново виждане. Цитатите са маркирани в по-тъмно и изведени в карета.

Централният стенопис е изработен на свода на куполната гробница и е показан на фиг. 1.



Основният персонаж са фигурите на седналите мъж и жена. На първо място при интерпретациите на стенописите от Казанлъшката гробница се прави неправилен извод, че щом съоръжението е гробница, то обезателно по стените трябва да са изобразени сцени свързани с погребалните ритуали и Задгробния живот. Самата Живкова признава, че това било погребален сюжет, но не съвсем [стр. 78]:

който много добре и отблизо е бил запознат с елинистичните живописни традиции. Същевременно трябва да отбележим, че независимо че погребалната сцена е третирана в духа на традиционните антични надгробни релефи, нейното сложно и разгърнато решение, голямата свобода, новаторството и замахът, с които художникът е работил, са довели до създаването на едно ново по звучене произведение, което се отличава от познатите ни досега антични паметници със своята оригиналност и самобитност.

Въпреки изказаните мисли за рисуване в стил различен от погребалния, продължават разсъждения в посока сцена, свързана с погребение. От тук и всички изследователи разсъждават кой е изобразен на стенописа и какво прави. Чувството за историчност подвежда анализаторите. Ако гробницата е направена приживе на погребаните и те участват в персонажа от купола, то откъде те ще знаят например кой от тях мъжа или жената ще умре първи? Живкова се впуска в невероятни предположения [стр. 71]:

Разбира се, ако приемем хипотезата, че съпрузите не са били погребани едновременно, което е твърде вероятно, то душевното състояние на знатната тракийка може да бъде тълкувано и по друг начин. Изобразявайки прощалната сцена между двамата съпрузи, може да се предположи, че художникът е изобразил нейната раздяла със съпруга ѝ, който се отправя към задгробния свят, а нейното душевно състояние издава скръбта, че ще продължи земния си път сама.

За нас всякакви символични тълкувания на сцените са неприемливи и противоречат на здравия разум на този който е поръчал изрисуването на сцените. Първо е видна голямата разлика в социалното положение на мъжа и жената. Тя е седнала на трон, а той по-ниско на миндерче. Необосновано е твърдението, че е изобразен голям тракийски владетел. Явно жената е Царицата, а той е местен велможа. Да се допуска версията за някаква обикновена тракийка е наивно и неоправдано като се имат предвид многото писмени източници, в които се описва изключително подчиненото положение на жената в тракийското общество. С това е съгласна и Живкова [стр. 71].

Като се има пред вид тежкото безправно положение на жената в тракийското общество, очевидно е, че художникът е избрал за фигуралната украса на Казанлъшката гробница определен исторически сюжет, който добре е познавал, и определени исторически личности, при което не е изключено, изобразената знатна тракийка да е играла определена роля в политическия живот на древна Тракия.

Второ, самата височина на Царицата е по-голяма в сравнение с всички други персонажи от сцената. Ако тя се изправи ще надвиши всички други фигури. Трето – на Фиг. 2 са показани фигурите зад мъжа. Една жена носи храна, друг мъж носи виното, зад него други две жени свирят на музикални инструменти. Чии слуги носят тези атрибути зад господаря си? Разбира се, че пред нас е изобразен домакин, който посреща гости! Зад Царицата двете нейни слугини носят сандъка с даровете и скъпите тъкани – Фиг. 3. Какво по-ясно доказателство за това, че Царицата е гостенка и носи дарове?



ФИГ. 2



Фиг. 3

Още в древността, следователно и около III век пр.н.е., са известни легендите за срещата на Соломон със Савската царица. Знае се, че докато тя пътува, той ѝ открадва трона и после ѝ го връща, но променен. Според нас точно затова художникът НЕ Е нарисувал десния подлакътник на трона на Царицата – Фиг. 4. Несериозно е да се допуска, че това е „пропуск от бързане“. Изрисуването на много по-несъществени детайли показва, че художникът е максимално правдив. До тук хипотезата за посрещането на Савската царица само започва да се оформя...



ФИГ. 4

В книгата на Живкова [стр. 70] се правят поредните предположения:

Обстоятелството, че знатните съпрузи са увенчани с лаврови венци, показва, че те са били героизирани. Героизирането на мъртвите, известно като обичай още в древността, получава особено широко разпространение в елинистическата епоха. Изображенията на коне във фигуралната композиция, които са свързани с хтоническия култ, също говорят за героизирането на покойниците.

Героизиране – да, но не до представянето на някой знатен тракиец като цар седнал на ТРОН без той да е цар. Според нас това предположение е несъстоятелно.

В коридора преди централното помещение, горе на свода, са изработени два фигурални фриза, дълги към 2 m и широки около 30 cm на които се изобразени групи от мъжки фигури с оръжия. На фриза от източната страна в централната част са изобразени двама пехотинци, които не се сражават, а са вдигнали извити мечове за приветствие – Фиг. 5. Защо са наречени военачалници не е ясно, тъй като липсват отличителни белези, които да ги отделят от другите фигури на пехотинците .



Фиг. 5

Живкова твърди [стр. 49]:

На фриза върху източната стена е изобразена среща между две неприятелски войски. Двата военачалници, изобразени в центъра на композицията, са устремени един към друг с вдигнати извити мечове. Те не се сражават, а са предадени в момента на срещата си, с оръжие, вдигнато в знак на приветствие. Композицията е разделена на две половини – северна и южна. Фигурите от всяка половина на фриза са обърнати една срещу друга, северната – надясно, южната – наляво. Двете стоящи една срещу друга прави фигури на военачалниците заемат централно място в композицията. Групата, изобразена в дясната страна на фриза, е предадена в момент на очакване.

На страница 50 четем следното:

Сюжетът, разгърнат на този фриз, представя мирна среща на две неприятелски войски или момент на преговори между двама противници. Доказателство за това е фактът, че художникът е изобразил пешите бойци и от двете вражески войски с по две копия, което е указание за поход или спокойно положение, за разлика от бойните сцени, в които сражаващите се носят по едно копие.¹

Цитатите говорят сами по себе си! На лице е явно разминаване между описанието на сцените и априорното твърдение, че срещата е между две НЕПРИЯТЕЛСКИ войски. Групата воители в дясната част на фриза е изобразена в състояние на очакване и спокойствие, което е непонятно за автора. Композициите на фигурите в дромоса не се вписват в познатите образци на старогръцката живопис или скулптура и нямат нищо общо с известните митологични бойни сцени на гръцкото изкуство от V и IV в. пр.н.е. Тези изводи се приемат от най-изтъкнатите изкуствоведи и траколози още по времето на Живкова и до сега [стр. 52]:

На този фриз са представени двама сражаващи се пехотинци. Останалите пешни и конни воители, застанали един срещу друг зад тях, въоръжени и готови за сражение, очакват изхода от единоборството на централната група. В античната живопис досега не е познато подобно изображение на единоборството като художествен сюжет. Композиционното и идейното решение върху източния фриз напомня на често споменаваното от старите гръцки автори единоборство, когато вместо с двубой на цялата войска, изходът на битката се решавал от двубой на изтъкнати представители на двете вражески войски.

Шлемът или шапката на воина отляво представлява два ниско пресечени конуса, които са съединени с тесните си основи. Шлем с такава форма не се среща НИКЪДЕ в древната живопис на Балканите!

На стр. 50:

Фигурата срещу него представлява също млад воин, който пристъпя с левия крак. Формата на ниския му шлем в охров цвят не е позната досега от други паметници и наподобява два ниско пресечени конуса, съединени в тесните си основи. Облеклото му се състои от къс син хитон и светлосиньо наметало, което почти закрива лявата половина на тялото му. В дясната си ръка държи също така изправен нагоре крив дълъг нож, а в лявата – две дълги копия и щит в розовоохров цвят.

Двама от другите воители, изобразени от източния фриз, също носят ниски непознати досега шлемове, стеснени към средата, които за първи път се срещат в стенописите на Казанлъшката гробница. Логично е твърдението, че едната войска, водена от воина вляво, не е местна войска, а дошла отдалече.

И на страница 53 четем:

Тракийското въоръжение на част от воините в двете композиции говори, че в дромоса художникът е представил сцени, които разказват за военната и дипломатическата дейност на погребания тук виден тракийски вожд. Твърде трудно е да се определи етническата принадлежност на вражеската армия. Представянето на моменти от военния и мирния живот на покойниците се среща твърде често и върху античните саркофази. Но особено характерна е тази традиция за древноизточното изкуство на Египет, Вавилон и др.

Официалната тракология признава, че е много трудно да се определи етническата принадлежност на едната „вражеска” армия [стр. 53]. Крачката да се признае арабския произход на воините е много малка, но не е направена!

Тракийското въоръжение на част от воините в двете композиции говори, че в дромоса художникът е представил сцени, които разказват за военната и дипломатическата дейност на погребания тук виден тракийски вожд. Твърде трудно е да се определи етническата принадлежност на вражеската армия. Представянето на моменти от военния и мирния живот на покойниците се среща твърде често и върху античните саркофази. Но особено характерна е тази традиция за древноизточното изкуство на Египет, Вавилон и др.

Оставяме настрана измислиците за „дипломатическата дейност на погребания тук виден тракийски вожд“, защото откъде е „виден“ и защо е „вожд“ не е обяснено. В книгата прозира и естественото желание всичко свързано с тракийското творчество да се сведе до влиянието на елинизма. Непрекъснато се търсят аналогии с гръцки изображения и изобразителни стилове и техники. Но понякога не може да се отрече очевидното [стр. 54]:

Композициите в дромоса не са подчинени на познатите ни образци на старогръцката живопис или скулптура и нямат почти нищо общо с известните митологически бойни сцени на гръцкото изкуство от V и IV в. пр.н.е. Така например липсват изобщо фигури на ранени или убити воители, мотив твърде характерен за гръцкото изкуство. Художникът е спрял своето внимание повече върху характеристиката на отделните сцени, чиито фигури в повечето случаи са третираны реалистично и изразително.

Над централните фигури на купола, в непрекъснат бяг са показани три колесници. За тях Живкова казва [стр. 80]:

нието, така също и не по-малко неговото пластично покритие и убедителност. Наивно и художествено неоправдано е да се определят например композициите с надбягването в купола като по-схематични или по-малко убедителни – сравнени със сцената с покойниците. Тук се касае за различен подход към различни задачи – различни като мащаб и като емоционално-психологическо съдържание. Различен подход, който се определя и от нещо много по-основно и съществено като принцип – статиката и динамиката и тяхното емоционално-психологическо покритие и степенуване в ритъма на цялата стенописна композиция.

Тук не можем да не се съгласим с авторите на тази мисъл! Трите колесници на купола на гробницата са изобразени в типичния за тракийската живопис стил на състезание с колесници. Известно е, че когато се срещнат двама военачалници или две приятелски войски, обикновено се провеждат състезание за доказване на определени мъжки качества. Живописно и композиционно тези колесници са изобразени много по-богато и изразително от познатите гръцки мотиви на тази тема и няма придържане към античните гръцки канони.

От показаното до тук се правят следните изводи :

1. На централната сцена от купола не е изобразена сцена от ежедневието на тракийски цар. Уж изобразеният тракиец е знатен и героизиран, а в същото време – неизвестен.

2. Изобразената, седнала на ТРОН жена, не е съпруга на „починалия“ велможа и не е „обикновена тракийка“. Такова изобразяване на жена по това време е уникално.

3. На картината е представено не просто угощение (пир), а точно сцена на среща между домакин и гост.

4. В преддверието на фризовете не са изобразени неприятелски армии и няма белезите на водена битка.

5. Облеклото на воините от едната армия е непознато за земите на Балканите.

6. Невъзможно е да се определи етническата принадлежност и на двете армии.

7. Не е възможно да се докаже, че срещата на войните в преддверието е военна сцена.

След направения преглед на масово тиражираните интерпретации на сцените от Казанлъшката гробница ние изказваме следната хипотеза: **На стените на Казанлъшката гробница е изобразено посрещането на Савската царица на Балканите!** Основанията за тази хипотеза са :

1. Жената, изобразена на кръглата живопис на купола е Царица и затова седи на трон.

2. Мъжът е по-ниско в йерархията на сановете и затова е седнал на столче по-ниско от Царицата.

3. Мъжът е домакин и посреща Царицата, която носи дарове от своята страна. Няма да се задълбочаваме в анализа на малкото ковчеже в ръката на първата слугиня!

4. В преддверието на двата фриза е изобразена срещата на две ПРИЯТЕЛСКИ армии. При такава среща обикновено се организират състезания и единоборства на най-добрите войни. Над централния персонаж е показано състезание с колесници, а не бойни действия.

5. Едната армия е местна, тракийска с характерните и облекло и снаряжение. Втората армия е с арабски произход и облеклото и не само не е типично за Балканите, но е и уникално.

6. Официалните интерпретации досега не могат да обяснят елементите, които доказват хипотезата.

В подкрепа на направената хипотеза може да се даде и следният довод: Породата на конете показани на Фиг. 6 е Ахал-Текин, древна порода коне, родоначалник на арабските коне.



Фиг. 6

Най-накрая най-важното – чрез тази хипотеза се обясняват по естествен начин и персонажите и всички елементи от изображенията. Не се налагат изкуствени тълкувания от рода на „с най-голяма степен на достоверност може да се предположи, че ...“.

Направената и частично доказана хипотеза за изобразяването на пристигането на Савската царица на Балканите поражда серия от други изследователски задачи. Например, да се проследи пътят ѝ след срещата със Соломон. Неотдавна се откри неин дворец в Ливан. Възможен е и поход още по-насевер. За това трябва да се търсят целево доказателства.

Авторите са на мнение, че Живкова в книгата си много добре е описала подробностите, свързани с Казанлъшката гробница и нямат претенции към художествено-естетическите анализи на авторката.



Годишнини

На 13 януари 2025 г. отбелязваме 110 години българско кино. Късометражната кинокомедия „Българан е галант“, която продължава само 15 минути, се счита за първия български игрален филм, който поставя началото на родната кинематография.

Прожектиран е за първи път на 13 януари 1915 г. в столичното кино „Модерен театър“.

Филмът е черно-бял и нем.

Няколко години след премиерата му лентата е унищожена и са останали едва 1 – 2 кадъра. За него може да се съди само по няколко рекламни съобщения във вестниците, появили се във връзка с представянето му.

Сценарист, режисьор и изпълнител на главната роля е Васил Гендов. Партнира му актрисата от Народния театър Мара Миятева-Липина.



Сюжетната схема и героите напомнят за повечето подобни чуждестранни кинокомедии от онова време, прожектирани по българските екрани. През този период името Българан е нарицателно, като Бай Ганьо.

По повод 90-годишнината от тази дата, през 2005 г., по инициатива на Националния филмов център, 13 януари е обявен с Държавен указ за професионален празник на работещите в българското кино.

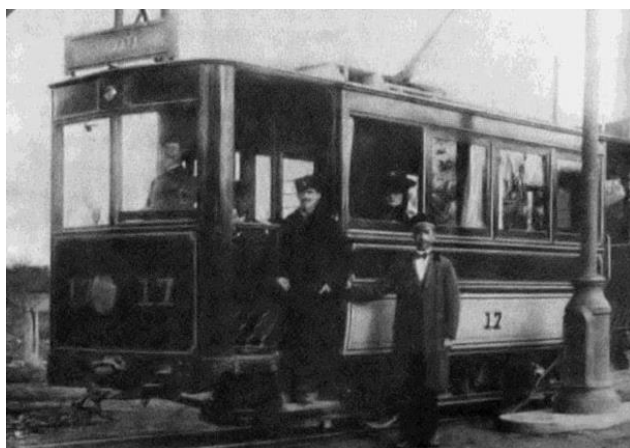
Източник: <http://chasovnik.ucoz.com>



Първият трамвай в София

На 14 януари 1901 г. от Централна гара в София тръгва първият електрически трамвай.

Той се движи по бул. „Княгиня Мария-Луиза“, минава през площад „Света Неделя“ и по ул. „Граф Н. П. Игнатиев“ достига до пресечката с бул. „Свети Патриарх Евтимий“.





Новини от света на бизнеса и интелектуалната собственост

**Банка ДСК и Samsung България канят
младите таланти да предложат иновации в
„Solve for Tomorrow“ 2024!**



Банка ДСК и Samsung България напомнят на всички ученици и техните учители [\[JP&CMB/1\]](#), че все още могат да се включат в конкурса „Solve for Tomorrow“ 2024, който цели да насърчи младите хора да създават иновативни решения за по-добро бъдеще, прилагайки дизайн мислене и STEM умения. Тази година конкурсът предлага нова категория – „Дигитално управление на финансите“, която насърчава създаването на идеи и технологии, които да улеснят управлението на лични и бизнес финанси. Останалите категории включват „Устойчивост“, „Справедливост и социално включване“ и „Образование“.



Темата за дигиталното управление на финансите дава възможност за разработване на технологии и решения, които ще направят финансовите процеси по-достъпни, сигурни и удобни. Проектите могат да включват разнообразни идеи – от мобилни приложения за разплащания и управление на дигиталните джобни, до такива, които да улесняват спестяването и бюджетирането. Целта е да се вдъхновят младите хора да създадат решения, които ще помогнат на потребителите да управляват своите финанси по-лесно и ефективно.

„За Банка ДСК финансовата грамотност сред младите е от изключително значение, затова сме щастливи, че и тази година имаме възможността да бъдем част от „Solve for Tomorrow“ и имаме категория, посветена на темата за финансите“ споделя Станислава Стефанова, мениджър „Сегмент младежи“ в Банка ДСК. „Създаването на платформи и инструменти, които не само помагат на хората да управляват своите финанси, но и ги образоват за финансовата култура, е ключово за бъдещето на устойчивото финансово управление.“

Уменията за използване на дигитални финансови услуги са от съществено значение. Липсата на тези знания може да доведе до рискове за сигурността на личната и банкова информация онлайн. С новата категория в конкурса Банка ДСК и Samsung България се стремят да вдъхновят младите хора да предложат иновации, които ще подобрят и улеснят достъпа до модерни финансови услуги.

Учениците от 9. до 12. клас могат да подадат своите проекти до 24 ноември 2024 г. Тези от 2. до 8. клас имат **срок до 23 февруари 2025 г.** Конкурсът дава възможност и за менторска програма, която ще помогне на участниците да доразвият своите проекти и да ги направят още по-добри.

Какво предстои?

Финалистите в конкурса ще участват в менторската програма, която ще им осигури професионални съвети и подкрепа от експерти. Участниците ще имат възможност да се възползват и от безплатни обучения и уъркшопи, организирани от фондация „Образование 5.0“.

Посетете официалния сайт на конкурса www.solvefortomorrow.bg, за да получите повече информация и да подадете своя проект. Не се притеснявайте, ако сте на етап идея – важното е да имате вдъхновение и желание да допринесете към бъдещето!



**Samsung
Solve
for Tomorrow**



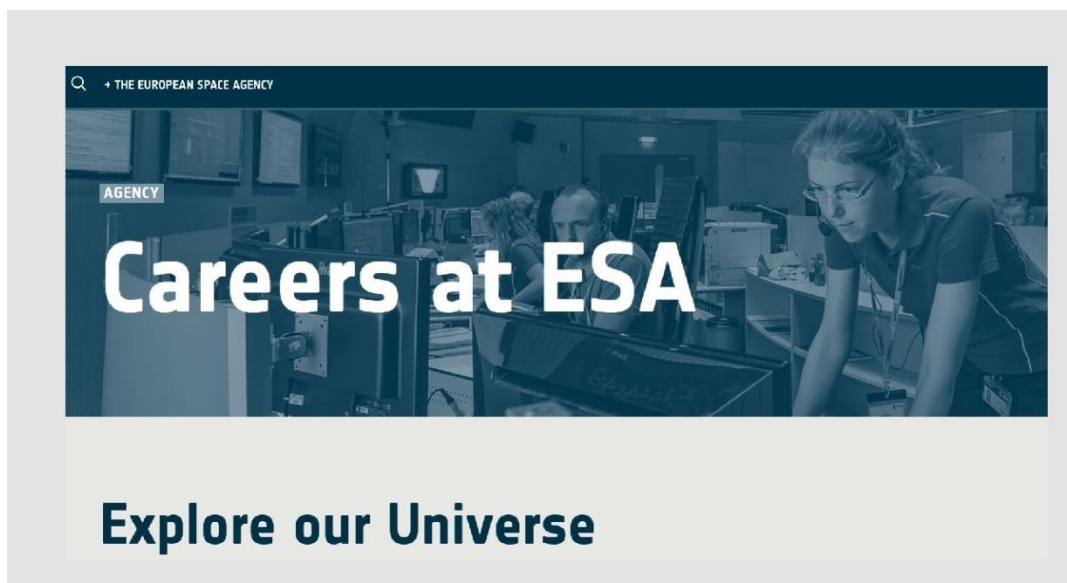
Български магистри могат да кандидатстват за стаж в Европейската космическа агенция

Български студенти, които са последната или предпоследната година от магистърската си степен, могат да кандидатстват пред Европейската космическа агенция (ЕКА) за стаж от три до шест месеца.



Обучението се провежда в изпълнение на Споразумението на България по Плана за европейските коопериращи държави (PECS) с ЕКА.

Кандидатстването по програмата за стаж в Европейската космическа агенция стартира през ноември, като стажовете ще се провеждат след **февруари 2025 г.**



Освен да бъдат в последната или предпоследната година от магистърската си степен, кандидатите трябва да са записани в университет през цялото времетраене на стажа.

Програмата предлага ценен опит, който може да отвори врати за кариера в европейския космически сектор, реномирани изследователски институти, както и в самата Европейска космическа агенция.

Стажантските дисциплини включват машинно инженерство, електротехника, системно инженерство, телекомуникации и интегрирани приложения, софтуерно инженерство, системи и операции на наземния сегмент, осигуряване на качеството на продуктите и безопасност, приложна математика, наблюдение на Земята и науки за околната среда, планетарна и космическа наука, науки за живота и материалите, право, финанси, комуникация и връзки с обществеността, човешки ресурси, информационни технологии и управление на съоръженията.

Повече информация на страницата на ЕКА:

https://www.esa.int/About_Us/Careers_at_ESA/Student_Internships2

Източник: Министерство на иновациите и растежа

* * *

Стартира конкурсът „Най-добър младежки стартап в България 2025“ под патронажа на министъра на иновациите и растежа

*Състезанието е отворено за регистрация за всички
на възраст между 18 и 29 г.*



Стартира четвъртото издание на най-големия по рода си национален конкурс „Най-добър младежки стартап в България 2025“, организиран от Фонд на фондовете (ФНФ) и Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ). **Конкурсът, който е отворен за кандидатстване от 17 декември 2024 г., се провежда под патронажа на Министъра на иновациите и растежа.**

„Най-добър младежки стартап в България 2025“ има мисия да вдъхнови и подкрепи младите предприемачи в България като предостави платформа за реализация на новаторските им идеи. С фокус върху иновациите, икономическия прогрес и устойчивото развитие, инициативата предлага уникална възможност за младежите да получат практическо обучение и менторство, както и достъп до дялови инвестиции. Целта е не само да стимулира личностното и професионално израстване на участниците, но и да допринесе за изграждането на устойчива предприемаческа екосистема в страната.

За първа година конкурсът дава възможност за кандидатстване в три категории: *Future Unicorns* – за иновативни стартапи, *Business Stars* – за малки и семейни бизнеси и *SDG Dragons* – за социални и екологични предприемачи, които обхващат разнообразни идеи с глобален, локален или устойчив фокус. Участници могат да бъдат всички на възраст 18–29 г. с вече изграден стартап или само с бизнес идеи.

„Най-добър младежки стартап в България 2025“ ще се проведе на няколко етапа. **Първият обхваща периода между 17 декември 2024 г. и 16 март 2025 г.** В него всеки младеж или младежки екип с добра идея и вдъхновение за предприемачество, могат да се регистрират с по-опростена процедура. При екипно участие е достатъчно само един от членовете на екипа да бъде в младежката възрастова група. Вторият етап на състезанието включва тест за предприемачески умения, подготовка за представяне пред инвеститори, онлайн и присъствени презентации пред жури. В края на април 2025 г. на церемония по награждаването ще станат известни победителите и техните проекти. В процеса на провеждане на конкурса участниците ще имат възможност да генерират идеи и да участват в обучения и менторски сесии, насочени към иновативни бизнес идеи, развитие на успешни стартапи и усъвършенстване на предприемаческите умения.

В инициативата се включват редица ментори от България и чужбина с богат професионален опит в стартап и предприемаческата екосистема.

Внушителният награден фонд включва възможност за финансиране с дялови инвестиции, специални награди, менторски часове, стажове, участия в национални и международни акселератори и конференции, медийно представяне, парични и поощрителни награди и др. Участниците ще могат да усъвършенстват уменията си и да натрупат опит и контакти благодарение на множество нетъркинг събития, срещи с инвеститори, бизнес ангели и успешни стартапи, предприемачески и SDG игри и други възможности.

Фонд на фондовете и Софийският университет канят всеки млад предприемач в България да се включи в инициативата, за да превърне идеите си в реалност.

Цялата информация за конкурса можете да намерите на: <https://bestyouthstartup.eu>



Strategic Plan 2025

Всяка година получаваме над 250 000 заявки за търговски марки и дизайни, почти всички онлайн. Ние бяхме едно от първите ведомства по интелектуална собственост в света, които предложиха на клиентите си услуги за електронно подаване.

Предоставяме най-съвременни инструменти и електронни услуги на нашите клиенти и използваме нови технологии, за да осигурим бъдещето на начина си на работа.

Ние сме водещи в разработването на пълен набор от онлайн инструменти, които да ви помагат на всеки етап от пътуването ви в областта на интелектуалната собственост. Сега всичко - от търсенето на търговска марка с изображения до подаването на жалба - може да се направи онлайн в EUIPO. Разработихме дори цялостна платформа за прилагане на права върху интелектуална собственост, за да ви помогнем да защитите правата си върху интелектуална собственост, след като марката или дизайнът ви бъдат регистрирани.

А нашата SP2025 ни задължава да разработваме иновативни инструменти и услуги за всички наши клиенти, като използваме технологии от следващо поколение, включително блокчейн и изкуствен интелект.

Иновации в областта на интелектуалната собственост за клиентите

Клиентите са в центъра на нашите дейности по иновации. Изграждаме интуитивни, лесни за използване бази данни и инструменти, за да направим предлаганите от нас услуги в областта на интелектуалната собственост лесно достъпни за всички.

Мощни бази данни, създадени за вас.

Търсене на търговски марки и дизайни с изображения и текст. Достъп до бази данни (EUIPN). Търсене на географски означения.

Иновации в областта на интелектуалната собственост за бизнеса

Повече от едно на всеки три работни места в ЕС може да се дължи, пряко или непряко, на отрасли, които са интензивно свързани с правата на интелектуална собственост.

Интелектуалната собственост е полезна за бизнеса, за нашите икономики и за работните места. Ето защо в EUIPO се стремим да помагаме на компаниите и предприемачите да гарантират своите права върху интелектуална собственост - независимо дали са големи или малки.

Специални инициативи за МСП, включително за имената на домейни, ресурси за обучение, които ви помагат да се възползвате максимално от интелектуалната си собственост, ресурси за прилагане, които ви помагат да защитите интелектуалната си собственост след нейната регистрация – ние сме с вас на всяка крачка от пътя.

<https://www.euipo.europa.eu/bg/about-us/governance/strategic-plan/ipinnovation>



Събития

На 18.12.2024 в залата на Централната патентна библиотека се състоя четиридесет и втората церемония по вписване в Златната книга на видни български изобретатели, откриватели и селекционери на България.



Сред присъстващите официални гости бяха д-р Давид Сукалински – заместник-министърът на икономиката и индустрията, чл.кор. д-н Стефан Хаджитодоров – заместник-председател на Българската академия на науките, Васил Тодоров – заместник-председателят на Българската търговско-промишлена палата, Паун Илчев – и.д. председател на Българския институт по метрология, Кирил Вълчев – генерален директор на БТА, академик Чавдар Руменин – ръководител на Центъра за компетентност КВАЗАР, проф. д-р Сия Лозанова – зам.-директор на Института по роботика-БАН и др. вписани в Златната книга.

Приветствие към присъстващите на церемонията отпрати председателят на Патентно ведомство (ПВ) инж. Оля Димитрова, която поздрави присъстващите и подчерта, че с тази уникална по рода си морална награда досега са отличени повече от 160 български учени и изобретатели, измежду които авторите на 17 български открития. Сред тях са имената на акад. Георги Наджаков - откривателят на фотоелектретите, акад. Ангел Балевски и чл.-кореспондент Иван Димов – създатели на „Метода за леене с противоналягане“, акад. Любомир Желязков – съзателят на българската фармация, акад. Павел Попов и проф. Тодор Рачински – български селекционери, създатели на най-висококачествените сортове пшеница в света, инж. Никола Белопитов – автор на първия български

патент, регистриран в чужбина – „Методът Белопитов“, акад. Никола Съботинов – създател на нов вид газови лазери с пари на меден бромид и др.

Г-жа Димитрова обяви, че новото име, което тази година се вписва в Златната книга на Патентно ведомство е това на проф. д-р инж. Август Йорданов Иванов, директор на Института по роботика - БАН, който работи в областта на роботиката, сензориката, изкуствения интелект и нано-и микротехнологиите.

Председателят на Специализираната комисия за Златната книга към ПВ на РБ проф. Стефан Стефанов, който е и председател на Комисията по интелектуална собственост към Техническия университет в София, представи научните постижения и патенти на отличения проф. Август Иванов и неговия изключителен принос към науката, като му пожела да продължава да вдъхновява младото поколение и да издига нивото на научните постижения у нас и по света.

Зам.-министър Давид Сукалински и председателят на ПВ Оля Димитрова връчиха художествената статуетка „Икар“ и почетен диплом - копие на страницата от вписването в Златната книга.

В приветственото си слово д-р Сукалински изтъкна, че вписването в Златната книга е една от най-престижните награди, които се връчват у нас в знак на уважение към български върхови постижения на изобретатели, откриватели и селекционери.



Проф. Август Иванов изрази своята сърдечна благодарност за високата оценка на неговия труд към Патентното ведомство, както и към членовете на Комисията и подчерта, че за него е висока чест добавянето на името му в Златната книга на откривателите и изобретателите. Той благодари специално и на своите колеги от Института по роботика - БАН и отбеляза ролята на Академията в създаване на условия и мотивация на учените.

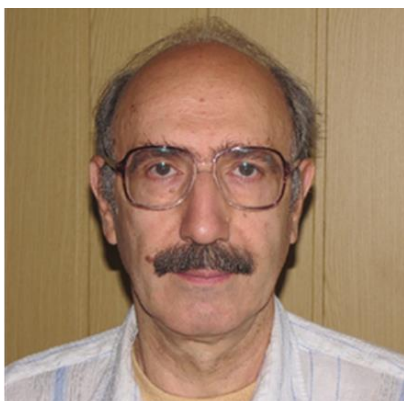


Съюзна хроника

Нови членове на СИБ

На 18 декември 2024 г. на последното за годината заседание на Управителния съвет на Съюза на изобретателите в България бяха приети нови членове на Съюза, които последователно ще представим.

Проф. Бойко Рангелов



Бойко Рангелов е роден 07.07.1950 в София. Завършва инженерство в Минно-геоложкия университет. Има втора магистърска степен по Приложна математика от Техническия университет в София. Защищава докторска степен по сеизмология в Геофизичния институт при БАН през 1986 г. Ръководител на секцията „Сеизмология“ и зам.-директор на Института (2002–2005 г.).

Редовен професор по Геофизика в Минно-геоложки университет – София от 2012 г. Академик и директор на отдел „Природни науки“ в Българска академия на науките и изкуствата от 2013 г. Прекарва две години (2003–2004) в Съвместния изследователски център (JRC) на Европейската комисия в Испра (Италия) като гостуващ учен. Гост-професор в Университета на Болоня, Италия (2007–2008). Публикува 20 книги и повече от 400 научни статии и доклади в различни академични списания на английски и български език по темите на основните си научни интереси: Геофизика; Природни опасности: земетресения, цунами, вулкани, наводнения, горски пожари; Нелинейности: Фрактали, Малки смущения и турбуленции, Оценка и картографиране на риска и щетите и др.

За изобретателската си дейност, която проф. Рангелов започва през 1996 г., има редица грамоти и медали от иновационни форуми у нас и чужбина.



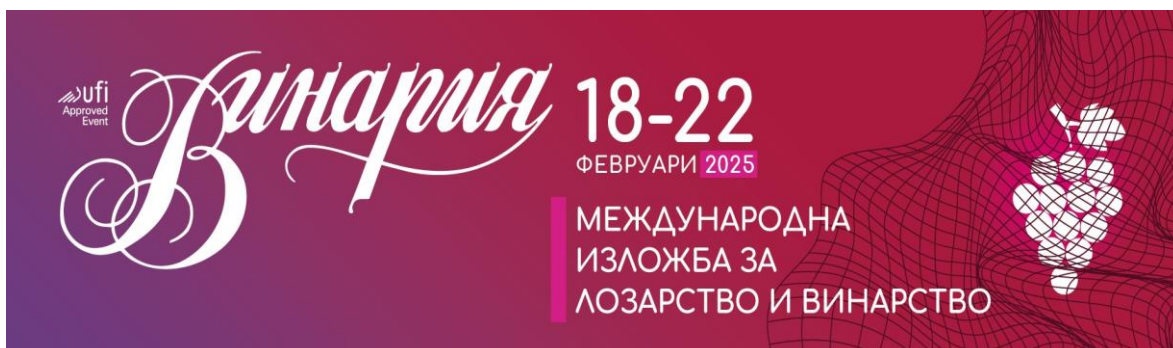
Предстоящи събития



International exhibition for food and drinks, packaging, machinery and technology

FOODTECH is the international exhibition for food and drinks, packaging, machinery and technology. It is characterized by accelerated growth rates due to the upward trend in the demand and supply of high quality healthy products and modern manufacturing solutions.





Международната изложба за лозарство и винарство ВИНАРИЯ е най-престижната платформа за винената индустрия в рамките на Югоизточна Европа. Тя представя широка гама от прецизно селектирани напитки – от продукти с автентичен местен произход до световни марки, от утвърдени и наложени в традицията до нови вкусове и модерни аромати в спиртните и винени каталози.

ВИНАРИЯ комбинира продуктовото разнообразие с технологичната му природа и производствен формат, представени чрез старинни и съвременни технологии, модерна техника и материали. Изложбата е отправна точка за бъдещето на винарската индустрия с иновациите, които представя в областта на сортове грозде, методи и инвентар за преработка, системи за контрол на качеството.





Международното земеделско изложение АГРА - търговска арена за агробизнеса в Югоизточна Европа.

Проявата обхваща всички направления и сектори на земеделието – наука, практика, технологии, техника, продукти, иновации, услуги. Представя най-доброто от постиженията на науката и бизнеса и най-полезното за фермерите и специалистите.

Събитието е прекрасна възможност за обмен на идеи на всички, които се интересуват от предоставяне на качествени продукти и услуги в селскостопанския бранш.

„Агра“ се организира под егидата на Министерството на земеделието и храните.

Съорганизатор АГРОТЕХ



Асоциация на производителите и вносителите на агротехника и технологии в България.

Чрез организирането на АГРА, Международен панаир Пловдив и неговите партньори подкрепят и насърчават българската бизнес среда, като по този начин подкрепят компаниите и техните политики за развитие.



IFIA OFFICIAL EVENT 2025:

IPITEX: BANGKOK, THAILAND, 2–6 FEBRUARY 2025



In Thailand Inventors' Day, an international pavilion is set up for exhibiting the potential and interesting invention and innovation of international inventors/innovators. This exhibition is known as Bangkok International Intellectual Property, Invention, Innovation and Technology Exposition (IPITEx) which will be held in Thailand Inventors' Day during 2–6 February of every year, to create the collaboration between Thai and international inventors/organizations.

[**https://ipitex.nrct.go.th/**](https://ipitex.nrct.go.th/)



XXIV ИЗЛОЖЕНИЕ
Agra-Agrotech-ITI'202

18 – 22 февруари 2025 г.
МЕЖДУНАРОДЕН ПЛОВДИВСКИ ПАНАИР
Палата 6, остров N-5

организатор



СЪЮЗ НА ИЗОБРЕТАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

в партньорство, сътрудничество и с подкрепата на



ФЕДЕРАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ В БЪЛГАРИЯ

със съдействието
на

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ И ТЕХНОЛОГИЧЕН ТРАНСФЕР
СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
ИНСТИТУТ ЗА КОСМИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИИ - БАН
ПАМ МЕДИКА ЕООД
ОБЛАСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НТС ПЛЕВЕН
ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НТС МОНТАНА



Фондация ЕВРИКА подкрепя проекти на талантиливи български деца и младежи в областта на науката, техниката и предприемачеството, насърчава обучението и специализацията, стимулира разширяването на младежкото международно научно и техническо сътрудничество, подкрепя младите изобретатели, учени и предприемачи, участва в разпространяването на научни, технически и икономически знания.

София 1000, бул. "Патриарх Евтимий" №1
телефони: (3592) 981-51-81, 981-54-83, 981-37-99
факс: (3592) 981-54-83
e-mail: office@evrika.org

International Journal of Innovation and Technology Management





Съюзът на Изобретателите в България (СИБ) е сдружение с нестопанска цел в частна полза на изобретатели, патентни специалисти, селекционери и новатори от всички области на науката и техниката и функционира на принципите на доброволно членство, самоуправление и демократичност в съответствие със Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

СИБ е член на:

**Федерацията на научно-техническите съюзи
в България (ФНТС)**

**Международната федерация на асоциациите
на изобретателите (IFIA)**

ФЕДЕРАЦИЯТА НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ (ФНТС)

е творческо-професионално, научно-просветно, неправителствено, неполитическо сдружение с нестопанска цел на юридически лица – съсловни организации, регистрирани по ЗЮЛНЦ, в които членуват инженери, икономисти и други специалисти от областта на науката, техниката, икономиката и земеделието.

ФНТС е съучредител и член на Световната федерация на инженерните организации (WFEO).

ФНТС членува и в Европейската федерация на националните инженерни асоциации (FEANI).

ФНТС е член на Постоянната конференция на инженерните организации от Югоизточна Европа (CO.P.I.C.E.E.), Глобалният Договор на ООН, Европейски млади инженери (EYE).

ФНТС осъществява двустранно сътрудничество със сродни организации от редица страни.

➤ **ФНТС обединява 19 национални сдружения – научно-технически съюзи (НТС) и 34 териториални сдружения – ТС на НТС, в които членуват над 15 000 специалисти от цялата страна.**

➤ **ФНТС е собственик на еднолично дружество с ограничена отговорност "ИНОВАТИКС" ЕООД с предмет на работа инженерно-внедрителска дейност.**

➤ **Към ФНТС функционира Център за професионално обучение, лицензиран от НАПОО към Министерски съвет на Република България.**

Контакти с Център за професионално обучение:

+ 359 2 989 33 79; e-mail: kvvo@fnts.bg

Дом на науката и техниката – град София, предлага зали под наем на атрактивни цени, прекрасни условия за провеждане на научно-технически мероприятия, международни симпозиуми, конгреси, конференции, курсове, концерти, коктейли и др.

Предлагаме ви зали с площ от 39 м2 до 200 м2.

Контакти за зали и офиси под наем:

инж. Марин Антонов: + 359 2 987 72 30; + 359 878 703 669; e-mail: m.antonov@fnts.bg

инж. Валентин Ставрев: + 359 2 986 16 81; + 359 878 703 720; e-mail: vstavrev2@hotmail.com

инж. Невена Дончева: + 359 2 986 16 81; + 359 878 703 714; e-mail: n.doncheva@fnts.bg

ФНТС, София 1000, ул. "Г.С.Раковски" №108, <http://www.fnts.bg/>